

DE CASTRAAT

Joyce Pool

De castraat

Lemniscaat Rotterdam

Voor Denise en Wendy

Mijn onmetelijke dank gaat uit naar Claire Hülsenbeck,
Syl van Duyn, Emmy Dullemond, Barbara van der Dussen,
Marga van Lonkhuijsen en, niet in de laatste plaats,
Pip Barnard.

© 2013 Joyce Pool

Omslagontwerp: Marc Suvaal, Lemniscaat

© Omslagbeeld: Gerard Fritz

Nederlandse rechten Lemniscaat b.v., Vijverlaan 48, 3062 HL
Rotterdam, 2013

ISBN 978 90 477 0534 5

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of
openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, micro-
film, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Druk en bindwerk: Wilco, Amersfoort

Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij
gebleekt en verouderingsbestendig papier en geproduceerd
in de Benelux waardoor onnodig en milieuverontreinigend
transport is vermeden.

*Music was my first love
And it will be my last
Music of the future
And music of the past*

- John Miles

PROLOG

1

Florence, 1698

De hemel...

Was dit de hemel?

Kon het anders?

Engelenstemmen bezongen Gods heerlijkheid en tussen mijn oogleden drong een fel licht tot me door.

De hemel.

Ik was bij mijn zuster Mariana en tante Ignatia weggehaald om gedood te worden.

Waarom?

Wat had ik gedaan?

Mijn hoofd bonkte en vanuit mijn liezen zette een branderige pijn mijn buik en bovenbenen in lichterlaaie. Ik wist niet dat dat kon, pijn hebben in de hemel. Hier was alles toch mooi en goed?

Niet dus.

Weer een scherpe steek. Ik kromp in elkaar. Mijn handen bewogen naar mijn buik. En dieper. Naar de zijkant van mijn kruis. De bobbel die daar zat.

Voorzichtig gleden mijn handen over de verdikking. Wat was het? Een stuk stof? Ik betastte het, wurmde mijn vingers eronder.

De vastgekleefde stof scheurde los van mijn been en ik gilte het bijna uit. Godzijdank kon ik me nog net inhouden. Gillen in de hemel?

Met mijn tanden op elkaar wachtte ik tot de pijn was weggeëbd. Toen duwde ik mijn benen iets van elkaar, wrong mijn vinger toppen verder.

Het engelengezang naderde. Plotseling voelde ik hoe iets of iemand heel dicht bij me stond. Ik verstijfde, mijn hand nog altijd

in mijn kruis. Doodstil lag ik. Wat zou ik zien als ik mijn ogen opende? Twee gigantische vleugels, over me heen gespreid? De heilige Petrus, klaar om me de hemel binnen te leiden? Of mijn vader en moeder die me met open armen opwachtten?

Ik wilde het niet zien, niet zeker weten. Ik wilde dromen dat ik geen pijn had en naast mijn vader bezig was met het schrapen van huden in de looierij.

'Zorgvuldig werken, Angelo. Geen haartje mag achterblijven. Geen klachten...'

'Ja, papa,' fluisterde ik. 'Geen haartje...'

'Hee,' klonk het naast me. 'Jongen... ben je wakker?'

Ik kneep mijn ogen nog stijver dicht.

'Word eens wakker, jongen. Je bent aan het bazelen.'

Wakker? Nee. Niet de hemel. Niet dood. Mama, vergeef me.

Mijn matras werd naar beneden gedrukt. Iemand leunde naast mijn hoofd.

'Ik ben het: Paolo. Je nieuwe kamergenoot.' Vingers tikten tegen mijn wang. *'Ben je wakker?'*

Ik wilde hem wegslaan. Maar mijn hand, daar in mijn kruis... Die ellendige pijn!

'Goeie hemel, je kookt! Man, alsof je net uit een oven geschoven bent! Zal ik even luchten?' Zonder waarschuwing werd de deken van me af gerukt.

In een reflex sperde ik mijn ogen open. Een jongen met blonde krullen keek op me neer.

'Met jezelf aan het spelen?' vroeg hij met een blik op mijn hand. *'Kan nog niet veel aan zijn. Zeker net behandeld?'*

Ik rilde. Trok mijn hand terug. Klauwde naar de deken. *'Koud...'*

'Tja.' Hij wapperde met de deken. *'Het moet even. Als ik een ei op je kop had gelegd, was-ie nu gebakken.'* Behoedzaam drapeerde hij de deken weer over me heen en vouwde de stof onder mijn voeten. *'Zo.'*

Ik probeerde mijn hoofd te draaien, rond te kijken. *'Dit...'*

Paolo grijnsde. *'Geen idee waar je bent, hè? Dat flikken ze al-*

tijd: 's avonds laat met nieuwelingen aan komen zetten. Wij worden natuurlijk klaarwakker door al dat gerommel met die melkbaarden, maar dat kan ze geen donder schelen. Als we de volgende morgen maar weer voor dag en dauw fris en vrolijk staan te jubelen. Maar goed, je bent hier dus in het internaat van het oudste conservatorium van Florence.'

Conservatorium? 's Avonds laat aan komen zetten? Verward probeerde ik zijn woorden tot me door te laten dringen.

'Niet de hemel?'

'De hemel?' Paolo snoof. 'Het is maar net aan wie je het vraagt. Soms lijkt het hier meer op de onderwereld. Niet, jongens?'

De anderen konden hun gezang kennelijk niet onderbreken, want niemand antwoordde. Wel vloog er een kussen naar Paolo's hoofd. Hij lachte en smet het terug naar de andere kant van de zaal. 'Is de rol van Lucifer niets voor jou, Silvio? En als jullie dan tegelijk een schetensymfonie opvoeren?'

Er klonk gehik door het engelachtige gezang heen.

Paolo keerde zich weer naar mij. 'Je lijkt anders knap oud voor iemand die net is behandeld. Hoe oud ben je? Elf, twaalf net als ik?'

Ik wilde antwoord geven maar mijn tong voelde als een lap uitgedroogd vlees. Ik stak hem naar buiten en likte mijn lippen.

'Droge mond? Wacht!'

Nog steeds dezelfde lofzang om me heen. In verschillende toonhoogten. Het vertrek, zag ik, was een slaapzaal. Aan weerszijden stonden bedden. En naast elk bed een jongen, gekleed in een witte soutane met een donkerblauw koorhemd eroverheen. De jongens trokken al zingend aan de dekens. Het was een vreemd gezicht. Ik kende koorknappen alleen daar waar ze hoorden, in het koor van de kerk of op weg daar naartoe. Hier liepen ze in hun koorkleren bedden op te maken. Als mijn onderbuik niet zo brandde en mijn hoofd niet zo'n pijn deed, had ik misschien moeten lachen.

Het duurde niet lang voor Paolo terug was. 'Ik heb even een

doekje nat gemaakt, misschien lukt het je er water uit te zuigen. Er mag geen serviesgoed op de slaapzaal, maar dat leer je allemaal nog wel.' Hij ondersteunde mijn hoofd terwijl ik aan het doekje zoog. 'Hoe gaat het daaronder? Brandt het?'

Zijn vraag leek wel een messteek, onmiddellijk voelde ik weer de branderige pijn door mijn lijf schieten. Blijkbaar las hij het antwoord van mijn gezicht.

'Het wordt langzaam minder,' zei hij. 'Bij mij is het twee jaar geleden gebeurd. Ik voel er niets meer van.'

'Wat is er dan... gebeurd?'

'Je ontmanning.'

Als ik had gekund, was ik overeind gesprongen. 'Ik... Wát?'

'Heeft ook niemand je gezegd, zeker?' Hij grijnsde weer.

'Hoe bedoel je?'

'Een mooie stem, hè?'

'Dat zeiden ze...'

De *maestro*, de *padres* en de bisschop... en dat spichtige meisje met de vurige glinsterende ogen, Rosa Scarlatti. Allemaal hadden ze het gezegd.

Paolo knikte wijs. 'Wel, die mooie stem hou je de rest van je leven. Daar heeft het conservatorium voor gezorgd. Bij ons allemaal.' Hij gebaarde naar de jongens, die nu bijna allemaal klaar waren met aankleden en het opmaken van hun bed.

Onthutst tilde ik mijn hoofd op om naar de jongens om me heen te kijken. Sommigen zwaaiden even naar me of trokken een gekke bek. Een maakte een overdreven buiging. Die van het kussen. Silvio.

Ik liet me terugvallen op het matras en staarde voor me uit. Hadden zij allemaal doorstaan wat ik nu voelde? Ik kon het niet geloven.

'Kijk,' zei Paolo. 'Het zit zo: met een mooie stem ben je kapitaal waard voor de kerk. Ze laten je zingen tijdens erediensten, begrafenissen en processies en daar ontvangen ze dan weer geld voor. Nooit een dukaatje van gezien zeker, hè?'

Ik schudde mijn hoofd.

‘Niemand hier. Wij doen het allemaal voor Onze-Lieve-Heer en de Heilige Moeder. Maar zij verdienen eraan. Het meest aan zuivere jongensstemmen. Helaas voor de kerk verandert die zuiverheid als kinderen ouder worden. Wel eens opgevallen? Of heb je er nooit bij nagedacht dat je vader geen kinderstemmetje meer heeft?’

‘Hij heeft helemaal geen stem meer,’ fluisterde ik.

‘Dood? Rot voor je.’

Ik slikte. ‘Maar toen hij nog leefde had hij een diepe stem.’

‘Dat bedoel ik,’ zei Paolo. ‘Jouw stem zou vast ook snel gaan veranderen. En dat wilden de padres en maestro’s natuurlijk voorkomen. Snap je?’

‘Hoe?’

‘Hoe ze dat voorkomen hebben?’

‘Ja...’

Hij knikte naar de plek waar onder de deken mijn kruis bedekt werd door een lap stof. ‘Kun je dat niet raden?’

Mijn hand bewoog naar diezelfde plek. Ik zei niets. Ik kon niets raden.

Paolo zuchtte. ‘Goed,’ zei hij. ‘Dan zal ik het je vertellen: daar ergens in de buurt zit een ding dat je stem beïnvloedt. Dat ding hebben ze kapot gesneden, bij ons allemaal, waardoor onze stemmen stil blijven staan.’

‘Kapot?’

‘Ja, kapot, naar de Filistijnen... Alles voor dat mooie geluid uit je strot.’

Gal kwam omhoog uit mijn maag.

Paolo scheen het niet te merken. ‘Je hoort binnenkort wel hoe je stem ongeveer gaat klinken. De peren in de slaapzaal verderop zijn zestien, zeventien jaar, ze steken een kop uit boven de meeste ouwelui van het conservatorium, maar ze praten met stemmetjes alsof ze tien zijn. De eerste keer dat ik het hoorde piste ik bijna in mijn broek van het lachen.’

Ineens schoten de tranen in mijn ogen. ‘Maar ze hebben me

bijna gewurgd! Ik dacht dat ik doodging!' Ik zocht naar woorden. 'Ze hebben gevraagd of ik naar het conservatorium wilde. Dat is toch niet hetzelfde als... Een mes in me zetten? Me kapot snijden?'

Paolo haalde zijn schouders op. 'Je moet iets hebben gezegd dat de padres als toestemming hebben uitgelegd. Ergens je naam onder gezet misschien?'

'Alleen onder een document waarin staat dat ze voor me zullen zorgen...'

Hij sloeg op zijn been. 'En het zeker niet helemaal gelezen? Ha, zo werken die lui soms. Eigenlijk horen ze die toestemming te krijgen van je pa. Maar als die niet meer leeft en jij een heel mooie stem hebt...' Hij was even stil. 'Mijn ouweheer dankte de hemel toen ze aan de deur kwamen. Weer een die onder de pannen was. Wat wil je: één bakkerij om na te laten en veertien zonen...'

Ik verfrommelde de deken in mijn vuist. 'Ze hadden moeten zeggen wat ze met me gingen doen.'

'Had je dan ingestemd?'

Ik zweeg. Hoe moest ik dat weten?

Paolo dempte zijn stem. 'Er verandert trouwens niet alleen iets aan de groei van je geluid, maar dat zul je ook hiernaast wel zien...'

Ergens ver weg luidde een klok. Ogenblikkelijk hield het gezang op en stoven de jongens naar de deur.

'Ik moet weg.' Paolo kwam overeind. 'Bidden in de kapel. Aan het eind van de morgen kom ik terug.'

'Maar...'

'Als ik nu niet snel ben, moet ik vanavond de gore troep van de anderen schoonboenen. Weinig zin in.' Hij draaide zich op zijn hielen om en rende zijn zaalgenoten achterna.

Verbijsterd bleef ik achter. Alle bedden om me heen waren even strak opgemaakt. Niets liet zien dat er nog maar kort geleden jongens van mijn leeftijd in hadden gelegen. Het stonk wel naar slaap, mufte oksels en zweetvoeten, maar verder...

Hadden zij echt allemaal hetzelfde doorgemaakt als ik? Waren zij ook 'ontmand'?

Weer liet ik mijn hand onder de deken glijden. Ik voelde het lapje stof zitten en daaronder... Draadjes? Dwars door mijn vlees? Behoedzaam wriemelde ik aan zo'n draadje. Hadden ze het daar gedaan, de barbier en de padre? Mij ontmand?

En wat hield dat in, ontmannen? Ik hield dus mijn gewone stem, maar verder? Mijn geslachtsdeel was in elk geval niet weggesneden. Die zat duidelijk nog naast het lapje.

Maar hoe zat het met plassen? En later, vrijen met meisjes?

Steunend op mijn ellebogen schoof ik overeind. Tien bedden stonden er: vijf aan mijn kant en vijf aan de overkant. Op de krukjes aan de voeteneinden lag bij de meeste bedden een opgevouwen hemd, een nachthemd waarschijnlijk.

Op dat van mij lag alleen het witte hemd dat ik droeg toen ik gisteren uit Fiesole vertrok, geen soutane of koorhemd. En ook niet mijn wambuis.

Moest ik ook opstaan? Achter de jongens aan gaan? In mijn witte hemd?

Ik zwaaide mijn benen over de rand van het bed en kromp bijna ineen van de pijn en de misselijkheid.

'Zo beroerd nog?' Vanuit de deuropening stond padre Matteo Battista naar me te kijken. Hij deed een paar stappen in mijn richting en stak zijn hand uit.

Ik negeerde de hand. 'Wat hebben jullie met me gedaan?'

'Ervoor gezorgd dat je mooie stem behouden blijft. Het spijt me dat we je daarvoor pijn moesten doen.'

'Hoe?'

De padre bestudeerde me met halfgesloten ogen. 'Heb je met iemand gesproken?'

'Is er iets kapot gesneden?'

Hij knikte. 'Een overbodig stukje van je lichaam. Is dat niet voldoende om te weten?'

'Wát hebben jullie kapot gesneden? En waarom, in godsnaam?'

‘Wees voorzichtig met het gebruiken van de naam van onze Vader, mijn zoon.’

‘Waarom?’ Mijn stem sloeg over. ‘Vertel het me!’

‘Voor je eigen bestwil. Geloof me maar, Angelo. Je zult er geen last van houden, niet zoals nu.’

‘Ik wil weten wat jullie hebben gedaan!’

‘Rustig maar,’ suste de padre. ‘Natuurlijk mag je dat weten.’ Hij legde mijn hemd op mijn voeteinde, schoof het krukje dichterbij en kwam bij me zitten. ‘God heeft ons mannen zo geschapen dat daar beneden wat dingen zitten die kunnen inwerken op je stem. Dat is bij mij zo, bij jou en dat was bij je papa zo. Die dingen zorgen ervoor dat je stem op een zeker moment zwaarder wordt, een ander timbre krijgt en minder hoogte kan bereiken. Soms met oorstrelend resultaat, moet ik zeggen. Maar jouw stem, Angelo, was in al zijn jeugdige veerkracht en zuiverheid zo wonderbaarlijk mooi toen padre Alonso en ik je een week geleden hoorden! Het zou een onvoorstelbaar verlies betekenen voor iedereen als je hem zou kwijtraken. En dus hebben we je uitgenodigd om naar het conservatorium te komen, en die lastige dingen door een barbier laten verwijderen.’

‘Heb ik soms gezegd dat ik ontmand wilde worden?’ Als ik me niet iedere tel beroerder had gevoeld, zou niets me ervan hebben weerhouden om op te staan, een van de krukjes te pakken en die tegen een muur te smijten. Waren die padres gek geworden?

‘Ontmand?’ Padre Matteo Battista glimlachte. Mijn handen jeukten nog meer. ‘Hoe kom je daarbij? Dát hebben we niet gedaan! Je bent als man geboren en je zult altijd een man blijven. Wees daar maar niet bang voor.’

‘Paolo zei anders...’

Nu lachte hij voluit. ‘O, Paolo. Ik had het kunnen weten. Hij is een van onze beste zangers maar ook een grote grappenmaker. Bij ontmannen zou ik denken aan het weghalen van je geslachtsdeel. Dat hebben we natuurlijk niet gedaan.’

Ik kalmeerde iets. ‘Dat... dat heb ik gevoeld. Het... zit er nog.’

Weer lachte padre Matteo Battista. Toen werd hij serieus. ‘Luister Angelino, als we niets hadden gedaan, was je stem binnen heel weinig tijd absoluut minder mooi geworden. Misschien had je zelfs de pausmis niet eens gehaald. Had je dat soms gewild? Een krassende, overslaande stem terwijl de paus toehoort? Nee toch?’ Hij legde zijn hand op mijn hoofd. ‘Met jouw stem ga je een prachtige toekomst tegemoet, zoon. Misschien zul je ooit voor vorsten en bisschoppen zingen. Dat is niet voor veel zangers weggelegd.’

Ik wist niet meer wat ik moest zeggen. Verdoofd was ik. En die pijn in mijn kruis, die ellendige misselijkmakende koppijn... Het werd me allemaal te veel, ik vocht tegen mijn tranen. ‘Maak me weer heel. Stop er weer in wat jullie eruit hebben gehaald, naai het weer aan elkaar. Ik hoef geen mooie stem meer. Dezelfde als mijn pa is goed genoeg voor mij.’

‘Jongen,’ zei de padre. ‘Je weet niet wat je zegt.’

Had papa dat niet ook heel vaak gezegd? Ik wist nu beslist wel wat ik zei, beter dan ooit tevoren! ‘Maak me heel!’ gilde ik.

Padre Matteo Battista sloeg zijn ogen neer. ‘Het spijt me dat je dat wilt... Het spijt me ook je te moeten zeggen dat dat niet meer kan.’

‘Wat?’ Eindelijk barstten de tranen uit mijn ogen. Natte stromen gleden over mijn wangen naar mijn kin. ‘Blijf ik voor altijd kapot?’ Ik zakte achterover, trok mijn benen op. De pijn in mijn kruis benam me de adem. Ik strekte mijn benen weer.

‘Wees dankbaar voor je uitverkiezing. Je zult je Vader in de hemel heel gelukkig maken.’ De padre stond op en trok de deken over me heen. ‘Nu is het belangrijk dat je rustig aan doet. De wond moet genezen. Als je te vroeg beweegt, gaat hij bloeden. Vanmiddag kun je misschien wat in de kamer lopen. Als alles goed gaat, maak je morgenochtend kennis met de andere sopranisten.’

Sopranisten, weerklonk het in mijn hoofd. Jongens zoals ik. Ontmanden.

‘Met hoeveel zijn we?’ Woest veegde ik mijn arm over mijn wangen.

‘Een stuk of acht van jouw leeftijd, en zes die een paar jaar ouder zijn. Niet veel, Angelo. Sopranisten zijn zeldzaam.’ Padre Matteo Battista deed een stap naar achteren. ‘Maar je bent in elk geval niet de enige. En je zult je al gauw weer goed voelen en kunnen zingen als de nachtegaal die we bij maestro Alonesi hebben gehoord.’

Ik deed mijn ogen dicht. ‘Ga weg,’ fluisterde ik.

‘Pas op je woorden,’ zei de padre.

‘Laat me alleen!’ Ik worstelde me op mijn zij en duwde mijn gezicht in het kussen.

Moe was ik ineens. Krachteloos.

Te zwak en te misselijk om nog te vechten, te schreeuwen.

Ik wilde slapen en vergeten.

Weg van de pijn.

Naar huis...

Gewoon naar huis.

‘Word snel beter.’ De padre stond op. Zijn stem loste op in het niets.

DEEL I

2

Fiesole, negentien dagen eerder

Ik staarde naar de fonkelende lichtstraal die door de gekleurde ruit van het kerkraam naar binnen viel. Vandaag precies een jaar geleden stierf mijn moeder.

‘Nog een laatste keer vandaag, signori.’

Ik hoorde de stem van de maestro, maar ik kon me niet losmaken van de herinnering. Mama, mijn mama, zo lief, zo mooi... Leek ik echt op haar? Met mijn donkere ogen, grote neus, mijn korte armen en benen?

‘Montegne,’ snerpte de stem van de maestro. ‘Sta ik soms voor de straat te dirigeren?’

Een por in mijn zij. ‘Let op!’ siste Gaetano zonder me aan te kijken.

Met een ruk draaide ik mijn hoofd van het hoge glas-in-loodraam naar de maestro.

‘Stumper!’ klonk het naast me.

‘Nou, Montegne? Hebben we onze aandacht er weer bij?’

‘Jawel, maestro,’ zei ik slapjes.

‘Van elk van deze heren verwacht ik zulk gedrag, maar niet van jou.’ Geërgerd leunde de maestro over zijn lessenaar. Zijn knijpbril begon van zijn neus te glijden. Hij greep hem voor die op de grond belandde. ‘Jullie weten toch dat je mag gaan als het je niet interesseert?’ Zijn blik pinde ons vast alsof we vliegen waren op een witte muur en hij de mepper. ‘Victorio? Luigi? Gaetano?’

‘Ja, maestro,’ klonk het in koor.

‘En jij, Angelo?’

Ik voelde dat ik rood werd. Alle ogen van de jongens waren op

me gericht. Kon ik nu maar in rook opgaan. 'Jawel, maestro. Escusi...'

De maestro zette zijn bril weer op zijn neus en keek me nog een paar seconden strak aan. Toen schraapte hij zijn keel. 'Nog een keer dan maar. Jongeheren? Concentratie alstublieft.' Hij tikte op de lessenaar. 'Eén...'

Mijn vingers bogen zich krampachtig om de map met muziek. Ik wilde me echt wel concentreren. Als het zonlicht niet zo aantrekkelijk door de gekleurde ruiten naar binnen scheen... Als het niet precies op deze dag een jaar geleden was...

Ik slikte. Niet aan mama denken nu. Of aan het weer. De zon. Buiten de kerkmuren leek een heel andere wereld te bestaan dan die van gisteren en eergisteren. Eigenlijk die van de hele week. Acht dagen lang was het water met bakken naar beneden gekomen. Zonder een moment te minderen. Alsof God alle hemelsluizen had opengegooid om de boel eens goed schoon te spoelen. Het had de straten veranderd in riviertjes die alles meesleurden wat er op hun pad kwam; losse stenen, complete struiken, het karretje van de slager, een paar honden en zelfs enkele wankele oude mensjes die zich op straat hadden gewaagd.

Met het zonlicht dat al sinds vanmorgen vroeg glinsterend weerkaatste in het water, zouden de riviertjes wel gauw veranderen in plassen die op hun beurt dampend zouden verdwijnen, alsof ze er nooit waren geweest. Net als mama was verdwenen alsof ze nooit had bestaan...

Ik beet zo hard mogelijk op mijn onderlip. Ophouden nou!
'Twee...'

Concentratie. Recht staan. Ademhalen. Schouders naar achteren...

Om me heen werd hoorbaar adem naar binnen gezogen. Ik tuurde strak in de wijd opengesperde ogen van de maestro.

Precies op 'Drie!' zetten we allemaal in. Aan de vluchtige glimlach op het gezicht van maestro Alonesi zag ik dat hij tevreden

was. Gelukkig. Als de rest ook goed ging, zou hij zijn boosheid hopelijk snel vergeten zijn.

Exact op het moment dat de koorleider zijn rechterhand omhoog tilde, tegelijk zijn linkerhand in een sierlijke cirkel bewoog en zijn wijs- en middelvinger samendrukte, stopten alle stemmen.

Jubelend klapte Alonesi in zijn handen. ‘Goed gedaan, jongheren. Vandaag geven jullie me eindelijk hoop dat het ooit goed zal komen. Misschien maak ik dat zelfs nog mee in dit aardse leven.’

Om me heen werd onrustig met voeten geschuifeld, sommige jongens grijnsden opgelucht. Dit keer geen gebulder, geen wild in het rond zwiepend rietje. Prettig. Al was het maar omdat de schelle stem van Alonesi soms mijn oren nog pijnigde als ik de kerk uitstapte, of ik de trillingen van de slagen met het rietje nog door mijn lichaam voelde trekken als ik bijna thuis was. Niet dat ik dat zelf al eens had gevoeld. De hemel zij dank niet! De anderen moesten het af en toe flink ontgelden, maar mij sloeg hij om een of andere reden steeds over. Anders dan bij de anderen klopte hij me ook geregeld even op mijn hoofd of wierp me een vertrouwelijk lachje toe.

Ik moest ze geen van beide, dat klopje niet en dat lachje niet. De andere jongens pestten me ermee. ‘Het oogappeltje van de maestro,’ riepen ze me na. ‘Maestro’s koorknaapje!’

Kon ik er wat aan doen? Ik vroeg er heus niet om. Ik wilde alleen maar zingen.

Dit keer lachte de maestro niet naar me. Zijn blik gleed over iedereen, maar mij bereikte hij niet. Nog boos? Ik moest straks maar zo snel mogelijk langs hem heen glippen en verdwijnen.

De maestro schraapte met de nagel van zijn wijsvinger langs zijn tanden. ‘Klokslag halfzeven beginnen we met de voorbereidingen voor de mis. Ik verwacht jullie hier ruim op tijd!’ Zijn blik

boorde zich een moment in de ogen van Victorio. ‘Ook jou, signore Capri!’ Hij wapperde met zijn hand ten teken dat we konden vertrekken. ‘Presto, presto!’

‘Tot vanavond, maestro!’

‘Angelo Montegne en Gaetano Bernardi, jullie blijven hier.’

Verbaasd stootte ik mijn buurman aan. ‘Wij?’

‘Waarom wij?’ fluisterde Gaetano.

Ik haalde mijn schouders op.

‘Maestro?’ De donkere wenkbrauwen boven Gaetano’s diepliggende ogen bogen verontwaardigd omhoog. ‘Waarom moet ik blijven? Ik heb honger, maestro! Ik wil naar huis. Er wordt op me gewacht.’

Ik hield me stil. In mijn maag begonnen spieren zich venijnig samen te trekken. Had ik de maestro zo boos gemaakt? Zou hij zich bij mijn vader gaan beklagen?

‘Jouw schuld,’ siste Gaetano. ‘Alleen omdat jij zijn aandacht hebt getrokken. Ik kom nooit meer naast je staan.’

‘We staan opgesteld op leeftijd.’ Ik keek niet opzij.

‘Kan me niet schelen,’ snauwde Gaetano. ‘Nooit van mijn leven wil ik meer bij jou staan. Kijk maar wat ervan komt. En je stinkt ook nog als een zwijn dat in de modder heeft liggen jakken!’

‘Misschien valt het mee.’ Ik negeerde zijn laatste opmerking, die was ik wel gewend.

‘Heeft-ie ons ooit eerder laten nablijven? Alleen nu, nu jij zo stom bent geweest om niet op te letten...’

‘Arriverderci!’ schreeuwde Victorio jolig terwijl hij langs ons glipte. ‘Stop jullie map maar in jullie broek, dan kun je straks tenminste nog zitten. Ik weet hoe zo’n blauwe kont voelt. Alle sterkte!’

‘Waarom?’ riep Gaetano terug. ‘Denk je dat we dat nodig hebben?’

Victorio grinnikte. ‘Maestro’s koorknaapje niet, maar jij...’

‘Stilte, donderse knapen!’ klonk de afgemeten stem van de maestro. ‘In deze heilige ruimte wordt gezongen en op normale

toon met elkaar geconverseerd. Niet gekijfd als een stel viswijven op de markt.'

'Maar maestro,' zei Gaetano met bibberende stem, 'de les is toch afgelopen? Heb ik iets misdaan?'

Zou hij gaan huilen? Ik draaide me naar hem om. Tussen zijn wimpers glom een druppel vocht. Hij huilde! Gaetano Bernardi, het verwende burgemeesterszoontje, jankte omdat hij moest nablijven!

'Arriverderci, Angelo!'

'Ciao, Gaetano!'

Na Victorio haastten ook de andere jongens zich met hun muziekmap de kerk uit. Allemaal naar buiten gelokt door de stralen die de glas-in-loodramen in vuur en vlam zetten.

'Maestro,' jammerde Gaetano weer. 'Laat me toch gaan...'

'Stil!' beet Alonesi hem opnieuw toe. 'U bent geen luierkind meer, signore Bernardi. Wacht hier op mij.' Zonder zich verder nog om ons te bekommeren, stiefelde hij het schip van de kerk door, het voorportaal in.

'Verrekte notenvreter!' Nijdig liep Gaetano het koor uit. Hij klom op een bank onder het raam en drukte verlangend zijn neus tegen het gekleurde glas.

Ik ging naast hem staan en probeerde iets op te vangen van de wereld buiten de kille ingewanden van de kerk. Tevergeefs. Door het zonlicht zag ik weinig meer dan de vage weerkaatsing van mijn eigen hoofd met de kleine zwarte vlek schuin naast mijn mond.

Papa had ook zo'n vlek. Iets hoger op zijn wang dan de mijne, maar net zo donker en net zo glimmend. 'Die vlek heb je van je vader,' zei mama vaak als ze over mijn moedervlek streek. 'Je neus en je benen van mij. Maar je stem is van jou alleen. Niemand anders is gezegend met zoiets prachtigs! Beloof me dat je altijd blijft zingen.' En dan keek ze me aan tot ik mijn hand op mijn borst legde en het bij alle heiligen voor altijd en eeuwig zwoer.